

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 236334 22 Rev
Banjaluka, 25.10.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja – H.T. d.o.o. B., koga zastupa direktor i zakonski zastupnik D.K. i G.T. iz B., oboje zastupaju punomoćnici B.K. i S.K., advokati iz B., protiv tuženog Grada B., koga zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi naknade štete, vrijednost predmeta spora: 886.939,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 236334 21 GŽ od 22.10.2021. godine, na sjednici održanoj dana 25.10.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 5.625,00 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 236334 16 P od 23.4.2021. godine, odbijen je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da im solidarno,

- na ime naknade štete zbog izmakle koristi, nastale onemogućavanjem upotrebe i korišćenja poslovnog objekta Po+P do P+1 korisne površine 664,94 m², sadržaja - restoran sa smještajnim jedinicama, u ulici ..., u naselju B.B. u B., izgrađenog na zemljištu označenom kao k.č. br. 1329/69 k.o. B., što po novom premjeru odgovara k.č. br. 1342 k.o. B. 3, za vremenski period od 20.10.2015. do 26.6.2020. godine, isplati iznos od 886.939,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 26.6.2020. godine do isplate, te iznos od 296.251,55 KM, na ime dospjele zakonske zatezne kamate, obračunate na iznos glavnog potraživanja do 26.6.2020. godine,

- na ime naknade štete zbog izgubljene, a plaćene franšize N.c.r. isplati iznos od 100.000,00 Evra u protivvrijednosti KM na dan isplate, sa zakonskom zateznom kamatom od 12.4.2016. godine, kao dana podnošenja tužbe, do isplate.

Da se obaveže tuženi da tužiteljima omogući nesmetan kolski pristup poslovnom objektu izgrađenom na zemljištu označenom kao k.č. br. 1329/69 KO B., što po novom premjeru odgovara k.č. br. 1342 KO B. 3, koji se nalazi u B., u ulici ..., u naselju B.B. i na taj način omogući nesmetano obavljanje registrovane poslovne djelatnosti uključujući nesmetan pristup dostavnim vozilima i vozilima korisnika usluga ovog poslovnog objekta.

Da se obaveže tuženi da tužiteljima solidarno nadoknadi troškove parničnog postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate (stav 1. izreke).

Obavezani su tužitelji da tuženom solidarno nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 16.250,00 KM (stav 2. izreke).

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka, preko dosuđenog iznosa (stav 3. izreke).

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 236334 21 Gž od 22.10.2021. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen i njegov zahtjev za naknadu troškova sastava žalbe, u iznosu od 12.581,25 KM, kao i zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu, u iznosu od 5.625,00 KM.

Blagovremenom revizijom tužitelji pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, osporena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje, ili da se obe nižestepene presude preinače tako da se usvoji tužbeni zahtjev u cjelini, a tuženi obaveže da tužiteljima solidarno nadoknadi troškove prvostepenog, žalbenog i revizionog postupka.

Tuženi, u odgovoru, predlaže da se revizija odbije, kao neosnovana, a tužitelji obavežu da mu naknade troškove sastava odgovora na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da im kao solidarnim povjeriocima naknadi materijalnu štetu koja se ogleda u izgubljenosti koristi u iznosu od 883.939,00 KM, koju trpe zbog nemogućnosti upotrebe i korišćenja poslovnog objekta bliže opisanog u izreci prvostepene presude i štetu zbog izgubljenosti, a plaćene franšize N.c.r. u iznosu od 100.000,00 Evra u protivvrijednosti KM, sve sa pripadajućom zateznom kamatom, te da se obaveže tuženi da im omogući nesmetan kolski pristup navedenom poslovnom objektu i na taj način omogući nesmetano obavljanje registrovane poslovne djelatnosti uključujući nesmetan pristup dostavnim vozilima i vozilima korisnika usluga navedenog poslovnog objekta, uz naknadu troškova spora.

U postupku koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda utvrđeno je da je tužitelj H.T. d.o.o. B. (u daljem tekstu: prvotužitelj), pravno lice osnovano i upisano u registar nadležnog suda dana 09.4.2015. godine, na adresi ..., (a ne na adresi spornog poslovnog prostora) i kod APIF razvrstan kao društvo sa ograničenom odgovornošću sa osnovnom djelatnosti: hoteli i sličan smještaj, čiji je osnivač i zakonski zastupnik D.K. (suprug tužiteljice G.T.); da je sa tuženom G.T. (u daljem tekstu: drugotužiteljica), dana 02.6.2015. godine, zaključio ugovor o zakupu spornog poslovnog prostora (u cjelosti opremljenog), na vrijeme od deset godina, uz mjesečnu neto zakupninu od 5.000,00 KM; da je Narodnom odboru opštine B., odnosno Direkciji za izgradnju, još 09.3.1961. godine izdata građevinska dozvola, na osnovu urbanističke saglasnosti od 07.5.1960. godine, za izgradnju paviljona V, hotela na Š. (sada B.B.), koji je tada i izgrađen; da ga je drugotužiteljica kupila 30.11.2010. godine, slijedom čega je, na osnovu notarski obrađenog ugovora, upisana kao vlasnik sa 1/1 predmetnog poslovnog objekta upisanog u zk. ul. br. 11398 k.o. SP B. i označenog kao k.č. br. 1239/69 dvorište, poslovni objekat, motel Š. u B. u površini od 1.274 m² i kao posjednik istog, sa 1/1, u pl. br. 1044/0 k.o. B. 3 na k.č. br. 1342 motel Š., kuća i zgrada u površini od 393 m², dvorište u površini od 881 m², ukupne površine 1.274 m²; da je drugotužiteljici, kao investitoru, rješenjem nadležnog organa od 23.8.2011. godine, odobreno izvođenje radova na rekonstrukciji predmetnog poslovnog objekta, pod uslovom da se pridržava lokacijskih uslova od 09.6.2011. godine i odobrene tehničke dokumentacije, kao i Zakona o uređenju prostora, tehničkih mjera, propisa, normativa i standarda koji važe za građenje ove vrste građevine; da je nakon toga, dana 22.10.2014. godine, izdata i upotrebna dozvola za predmetni poslovni objekat, sadržaja - restoran sa smještajnim jedinicama; da je prije toga, Naredbom o regulisanju saobraćaja na području Grada B. od

28.02.2007. godine (članom 2.a) zabranjen saobraćaj svim vozilima u oba smjera ... od rampe do B.B. osim za vozila stanara, vlasnika zemljišta, službenih i vozila zaposlenih u objektima na B.B., vozila TO Grada B. i vozila kojima se vrši organizovani prevoz turista na B.B. (Š.); da je zabrana saobraćaja na ovoj lokaciji i sada na snazi i prema zadnjoj izmjeni i dopuni navedene Naredbe (objavljena u „Službenom glasniku Grada B. broj: 9/18) još je rečeno da pravo na prolaz od rampe do B.B. imaju i vozila čiji vlasnici imaju rezervaciju smještaja u hotelskim objektima na B.B., a koja imaju pismeno odobrenje izdato od TO Grada B.; da su tužitelji (pa i neka druga lica) više puta tražili od nadležnog organa tužene da se zabrana saobraćaja na ovom lokalitetu ukine, ali to nije učinjeno; da Ustavni sud Republike Srpske nije prihvatio inicijativu za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti člana 2. a) naprijed navedene Naredbe o regulisanju saobraćaja na području Grada B. (rješenje broj: U-73/17 od 26.9.2018. godine) uz obrazloženje da je donosilac osporene Naredbe postupao u okviru svojih zakonskih ovlašćenja kada je uredio način pristupa, odnosno kretanja građana na lokalitetu B.B. na način koji smatra cjelishodnim i da nije u nadležnosti suda da cijeni opravdanost ovakve procjene; da je vještak saobraćajne struke predložio nekoliko načina kako bi se drugačije mogao regulisati saobraćaj na predmetnom lokalitetu, a vještak ekonomske struke, koliko iznosi izgubljena dobit uzrokovana zabranom saobraćaja; da je saslušanjem nekolicine svjedoka utvrđeno, da je rampa bila podignuta i tako omogućen slobodan prolaz svim vozilima, samo na dan otvaranja predmetnog poslovnog objekta i nekoliko dana iza toga.

Tužitelji smatraju da im je na taj način nanesena šteta i da je tužena dužna da je nadoknadi i obezbjedi kolski pristup predmetnom poslovnom objektu, koji na ovom lokalitetu egzistira još od 1961. godine, pa tužbom od 12.4.2016. godine, traže ostvarenje tih prava.

Na osnovu ovakvog stanja činjenica nižestepeni sudovi nalaze da tužitelji nisu dokazali da je šteta, za koju traže naknadu, posljedica radnji ili propusta tuženog, odnosno njegovih organa; da su tužitelji bili upoznati sa Naredbom o regulisanju saobraćaja na području Grada B. (broj: ... od 28.02.2007. godine) kojom je regulisan saobraćaj na ovom lokalitetu; da je to bilo jasno drugotuženoj i prije kupovine i podnošenja zahtjeva za rekonstrukciju kupljenog poslovnog objekta; da je zabrana saobraćaja na navedenom lokalitetu jasno sadržana i u urbanističko-tehničkim uslovima (uz konstataciju da se u pogledu saobraćaja „zadržava postojeće stanje“) na osnovu kojih je izdato odobrenje za izvođenje radova na rekonstrukciji spornog poslovnog objekta; da se Naredba kojom je to regulisano može mijenjati samo u upravnom postupku; da tužitelji nisu dokazali da su uplatili iznos od 100.000,00 Evra za franšizu N.c.r. - pa primjenom odredbe člana 154., 155. i 172. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), odbijaju zahtjev tužitelja, u pogledu naknade štete zbog izmakle koristi, a primjenom odredbe člana 7. i 126. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), zahtjev za naknadu štete zbog plaćene franšize, kao i zahtjev da se obaveže Grad B. da im omogući nesmetan kolski pristup navedenom poslovnom objektu, na način opisan u izreci prvostepene presude.

Navodima revizije odluke nižestepenih sudova nisu dovedene u ozbiljnu sumnju.

Odredbom člana 16. stav 1. Ustava Republike Srpske je propisano da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava u postupku pred sudom i drugim državnim organom i organizacijom, a odredbom člana 17. stav 1. da svako ima pravo na naknadu štete koju mu nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ, odnosno organizacija koja vrši javna ovlašćenja. Takođe je odredbom člana 56. stav 1. i člana 60. stav 1. Ustava (na koje se poziva revident) propisano da se zakonom može ograničiti ili oduzeti pravo svojine, uz

pravičnu naknadu i da fizička i pravna lica ostvaruju svojinska prava na nepokretnosti prema njihovoj prirodi i namjeni, u skladu sa zakonom.

Nije izričito rečeno ko snosi odgovornost za naprijed navedenu štetu, odnosno ko je dužan da je nadoknadi. Zato, zakonski osnov za odgovornost države, opštine ili grada za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada njenog organa (ovdje Gradonačelnika koji je donio Naredbu o regulisanju saobraćaja, zbog čega je i on bio tužen, pa je tokom postupka povučena tužba u odnosu na njega) može biti samo u odredbi člana 172. ZOO. Ovom odredbom je propisano da pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija. Dalje se primjenjuju odredbe ZOO koje generalno regulišu naknadu štete, počev od odredbe člana 16. koja propisuje da je svako dužan suzdržati se od postupka kojim se može drugom uzrokovati šteta, pa nadalje.

Članom 154. stav 1. ZOO je propisano „ko drugome uzrokuje štetu dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice“. Krivica za prouzrokovanu štetu postoji kada je štetnik štetu prouzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom (član 158. ZOO). Prema odredbi člana 154. stav 3. ZOO može se odgovarati za štetu, bez obzira na krivicu, ako je zakon tako propisao. Odredbom člana 172. ZOO je, pored ostalih slučajeva, propisana situacija kada se za štetu odgovara bez obzira na krivicu. Šteta je, u smislu odredbe člana 155. ZOO, umanjenje nečije imovine (obična šteta) i, kao u ovom slučaju, sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), a može se ogledati i u nematerijalnoj šteti, nastaloj trpljenjem fizičkog ili psihičkog bola ili straha.

Međutim, svaka šteta ne mora uvijek biti izvor obligacije na osnovu koje za jedno lice nastaje obaveza, a za drugo pravo potraživanja naknade štete. Da bi postojala odgovornost i obaveza na naknadu štete, potrebno je ne samo da je neko lice pretrpi, već i da se ostvare ostale zakonske pretpostavke (postojanje subjektivne ili objektivne odgovornosti za štetu, štetna radnja, protivpravnost štetne radnje, uzročna veza između te radnje i nastale štete). Drugačije rečeno, kod odlučivanja o naknadi štete treba utvrditi da je šteta nastala i da ju je uzrokovalo lice ili lica od kojih se traži naknada, te da između štetne radnje i štete postoji uzročna veza, odnosno šteta se mora javljati kao posljedica štetne radnje. Pravilna primjena odredbe člana 172. stav 1. ZOO podrazumijeva da pravno lice odgovara samo za štetu koju je njen organ prouzrokovao trećem licu nepravilnim ili protivzakonitim vršenjem svojih funkcija, a ne i ako je postupao u okviru svojih zakonskih ovlašćenja.

Pretpostavke „nezakonitog i nepravilnog rada“ se trebaju tumačiti na način na koji Evropski sud za ljudska prava definiše pojam „dovoljno ozbiljne povrede“. Kada je u pitanju odgovornost za štetu koja je posljedica djelovanja opštinskih, odnosno gradskih organa onda treba imati u vidu da su u pitanju dva interesa koja se posebno štite. Jedan je pravo stranke, konkretno pravo tužitelja na naknadu štete i nesmetano korištenje imovine, a drugi je pravo i dužnost tog organa da preduzima mjere i radnje u cilju regulisanja saobraćaja na svom području.

Nepravilnim radom nekog organa pravnog lica, u smislu sintagme „dovoljno ozbiljne povrede“, može se smatrati samo ono postupanje koje je suprotno opštim pravnim načelima i pravilima koja uređuju ponašanje tog organa, odnosno kada se radi o pogrešnoj primjeni pravne norme koja je potpuno jasna, koja ne zahtjeva posebno tumačenje i u čijoj primjeni ranije nije bilo nikakvih dilema, te djelovanje koje odstupa od onog propisanog i očekivanog u datoj situaciji, čiji uzroci mogu biti različiti, ali nemaju objektivno prihvatljivo opravdanje.

Djelovanje Gradonačelnika tuženog u postupku donošenja Naredbe od 28.02.2007. godine, kojom je zabranjen saobraćaj (osim nekih izuzetaka) u oba smjera, u ulici kojom se dolazi do predmetnog poslobnog objekta, kao i kasnijih izmjena i dopuna te naredbe kojima se

produžavala ova zabrana, nije bilo protivpravno. Tuženi je u svemu postupao u skladu sa poslovima i zadacima koji su mu stavljeni u nadležnost.

Naime, odredbama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske” broj: 63/11 do 111/21) je propisano da su za stanje saobraćaja, pored ostalih, odgovorni i organi jedinica lokalne samouprave, te da su jedinice lokalne samouprave na svom području nadležne za organizovanje i regulisanje saobraćaja, kao i kontrolu stanja i održavanja puteva kojima upravljaju, objekata, saobraćajne signalizacije i opreme puta tako da se osigura bezbjedno i nesmetano odvijanje saobraćaja i da su jedinice lokalne samouprave dužne da u vezi s tim, u skladu sa odredbama zakona, donesu propise za svoje područje (član 2.stav 1. i 3) i da nadležni organi jedinica lokalne samouprave ili ovlašćene institucije mogu da ograniče ili zabrane saobraćaj na putevima pod uslovima propisanim zakonom (član 6.). Iz ovih razloga ni Ustavni sud Republike Srpske nije prihvatio inicijativu za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti člana 2. tačka a) stav 2. Naredbe o regulisanju saobraćaja na području grada B. od 28.02.2007. godine, sa njenim izmjenama i dopunama.

Osim toga, ova naredba je donesena u vršenju javnih ovlašćenja, pa njena zakonitost nije mogla biti predmet ispitivanja u ovom parničnom postupku, nego samo u upravnom postupku (uključujući i upravni spor), u kojem je i donesena i u kojem bi tužitelji mogli učestvovati kao zainteresovana lica.

Iz istog razloga se ta naredba može mijenjati samo u istom takvom postupku, slijedom čega je neosnovan zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da im omogući nesmetan kolski pristup spornom poslovnom objektu, što se može ostvariti samo ukidanjem navedene Naredbe o zabrani saobraćaja, što je, kako je već rečeno, stvar upravnog postupka. Ovo bez obzira na okolnost da se pravo svojine štiti kako odredbama Ustava Republike Srpske, tako i odredbama Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/08 do 107/19 – u daljem tekstu: ZSP), na koje se pozivaju revidenti. Ovo tim prije što je drugotužiteljica predmetni poslovni objekat kupila (2010. godine) i sanirala (upotrebna dozvola iz 2014. godine) znajući da dugi niz godina postoji naredba (od 28.02.2007. godine) o zabrani saobraćaja ulicom kojom se prilazi tom objektu. Isto je znao i prvotužitelj kada je 2015. godine sa prvotuženom zaključio ugovor o zakupu tog objekta.

Dakle, kako se ne radi o protivpravnom postupanju organa tuženog, niti su tužitelji dokazali, pa ni tvrdili, da se radi o nekim drugim očiglednim, grubim i namjernim propustima tuženog prilikom donošenja naredbe kojom je ustanovljena zabrana saobraćaja u oba pravca u ulici ... kojom se pristupa predmetnom poslovnom objektu i kako su tužitelji znali za ovu zabranu, štaviše, u lokacijskim i urbanističko tehničkim uslovima kod opisa uslova priključenja na komunalnu infrastrukturu ova zabrana je jasno navedena i opisana, te rečeno da se u pogledu saobraćaja zadržava postojeće stanje – zahtjevi tužitelja se i po ocjeni ovog suda, ukazuju neosnovanim.

Nije prihvatljiva teza tužitelja da je njihovim zahtjevima trebalo udovoljiti, pozivom na odredbe ZSP – člana 2. stav 1. koji govori pod kojim uslovima se mogu ograničiti stvarna prava; člana 17. koji se bavi sadržajem prava svojine; člana 20. koji kaže da pravo svojine u javnom interesu može biti oduzeto ili ograničeno uz naknadu, u skladu sa zakonom i člana 126. koji govori o vlasničkim tužbama. Tužiteljima, naime, nije oduzeta svojina, a nije ni ograničeno to pravo. Ne radi se o faktičkoj eksproprijaciji, kako pogrešno tvrde revidenti. Oni su i dalje u posjedu predmetnog poslovnog objekta. Čak ni ne tvrde da je taj poslovni objekat zatvoren i da se u njemu ne obavlja registrovana djelatnost.

Uostalom, prvotužitelj i nije vlasnik predmetnog poslovnog objekta pa navedene odredbe ne štite njega kao zakupca. S druge strane, drugotužiteljica nije u predmetnom poslovnom objektu

obavljala nikakvu djelatnost (izdala ga je u zakup), pa se njena eventualna šteta ne može ogledati u izgubljenosti dobiti koju bi ostvario prvotuzeni da je bio dozvoljen saobraćaj u navedenoj ulici. Na ovakvu štetu (u vidu izgubljene koristi) i pod uslovom da su se ostvarile sve druge pretpostavke za njenu naknadu nema pravo ni prvotuzitelj. Naime, u vrijeme zaključenja ugovora o zakupu (02.6.2015. godine) predmetnog poslovnog objekta, već je bila na snazi Naredba o zabrani saobraćaja (od 28.02.2007. godine) i to dugi niz godina prije nego što je prvotuzitelj uopšte osnovan i registrovan (09.4.2015. godine) i njemu je to bilo poznato. Pri takvim okolnostima nije mogao računati na dobit čiju naknadu traži u ovom postupku uz tvrdnju da je izmakla zbog nemogućnosti saobraćaja navedenom ulicom, jer se nisu ispunili uslovi iz odredbe člana 189. stav 3. ZOO za dosudu ovog vida štete.

Revidenti ni jednom rječi ne pobijaju dio odluke kojim je odbijen zahtjev za naknadu štete zbog izgubljene, a plaćene franšize N.c.r. u iznosu od 100.000,00 Evra, protivvrijednost u KM na dan isplate, pa se time nije bavio ni ovaj sud. Ovo tim prije što je i ovaj zahtjev pravilno odbijen iz razloga koje su dali nižestepeni sudovi, a koje prihvata i ovaj sud.

Izgradnja rampe na ulazu u ulicu ... predstavlja tehničko rješenje za izvršenje Naredbe o zabrani saobraćaja. Ne radi se o građevini za koju bi trebalo pribaviti građevinsku dozvolu, pa takvi navodi revizije, kojima se pokušava dokazati da je ta rampa protivpravno postavljena, nije od uticaja na rješenje ovog spora.

Takođe, radnici na toj rampi, suprotno tvrdnji revidenata, ne legitimišu građane, nego samo provjeravaju i propuštaju motorna vozila koja se, saglasno izuzecima navedenim u Naredbi, mogu popeti do B.B.

Naprijed izloženo čini neosnovanim i ostale revizione prigovore, slijedom čega je odlučeno kao u izreci temeljem odredba člana 248. ZPP.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, jer se ne radi o nužnom trošku koji ima u vidu odredba člana 387. stav 1. ZPP.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić